

23.02.064.096 Κατάθεση 1/6/23

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΥ ΤΙΤΛΟΦΟΡΕΙΤΑΙ ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΙΑΤΡΙΚΩΣ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΟΥ
ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Προοίμιο.

ΕΠΕΙΔΗ, η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (A/RES/217, 10 Δεκεμβρίου 1948) αναγνωρίζει την αξιοπρέπεια ως σύμφυτη της ανθρώπινης ύπαρξης, αλλά και ως βάση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και το δικαίωμα στη ζωή κατοχυρώνονται πλέον ρητά στις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και ειδικότερα στη Συνθήκη της Λισαβόνας (Άρθρο 2 και Άρθρο 21 παρ. 1 ΣΕΕ),

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (2000/C 364/01) (άρθρα 1, 2) και ειδικότερα στο άρθρο 1 αυτού, προβλέπεται ότι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη και πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει αναγνωρίσει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ως θεμελιώδες δικαίωμα, αλλά και ως στοιχείο του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), (C-377/98, *Κάτω Χώρες κατά Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*, Συλ. 2001(σ)1-7079, παρ. 70 έως 77),

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), η ουσία της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων των Ανθρώπων (ΕΣΔΑ) είναι μαζί με την ανθρώπινη ελευθερία, ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, η αξιοπρέπεια παρότι έννομο αγαθό άμεσα συνυφασμένο με το δικαίωμα στη ζωή, εν τούτοις στα διεθνή κείμενα διακρινόμενο από το δικαίωμα στη ζωή,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, ο ιατρικώς υποβοηθούμενος τερματισμός της ζωής, είτε μέσω της ενεργητικής ευθανασίας είτε μέσω της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας για σκοπούς επέλευσης ενός ανώδυνου και αξιοπρεπούς θανάτου για εκείνον τον ανιάτως πάσχοντα που επιθυμεί να έχει ένα τέτοιο θάνατο και εκφράζει τη βούληση προς τούτο παραμένει πράξη παράνομη και εν δυνάμει αξιόποινη, βάσει της οποίας δυνατόν να στοιχειοθετείται ποινικό αδίκημα, ήτοι της ανθρωποκτονίας ή της συνενοχής σε αυτοκτονία άλλου προσώπου, σύμφωνα με τα Κεφ.154. άρθρα 205 και 218, αντιστοίχως, του Ποινικού Κώδικα, κατ' 3 του 1962 ακολουθίαν δε είναι πράξη επισύρουσα τιμωρία και τούτο 43 του 1963 αδιαφόρως της προηγηθείσας επίμονης απαίτησης του θύματος να 41 του 1964 έχει έναν αξιοπρεπή θάνατο και του εκφρασθέντος μέσω 69 του 1964 ευθανασίας οίκτου για τον πάσχοντα από ανίατη ασθένεια και 70 του 1965 ευρισκόμενο σε καταληκτικό στάδιο και/ή σε περιθανάτια 5 του 1967 κατάσταση, 58 του 1967

44 ΤΟΥ 1972
92 ΤΟΥ 1972
29 ΤΟΥ 1973
59 ΤΟΥ 1974
3 ΤΟΥ 1975
13 ΤΟΥ 1979
10 ΤΟΥ 1981
46 ΤΟΥ 1982
86 ΤΟΥ 1983
186 ΤΟΥ 1986
111 ΤΟΥ 1989
236 ΤΟΥ 1991
6(I) ΤΟΥ 1994
3(I) ΤΟΥ 1996
99(I) ΤΟΥ 1996
36(I) ΤΟΥ 1997
40(I) ΤΟΥ 1998
45(I) ΤΟΥ 1998
15(I) ΤΟΥ 1999
37(I) ΤΟΥ 1999
38(I) ΤΟΥ 1999
129(I) ΤΟΥ 1999
30(I) ΤΟΥ 2000
43(I) ΤΟΥ 2000
77(I) ΤΟΥ 2000
162(I) ΤΟΥ 2000

169(I) ΤΟΥ 2000
181(I) ΤΟΥ 2000
27(I) ΤΟΥ 2001
12(I) ΤΟΥ 2002
85(I) ΤΟΥ 2002
144(I) ΤΟΥ 2002
145(I) ΤΟΥ 2002
25(I) ΤΟΥ 2003
48(I) ΤΟΥ 2003
84(I) ΤΟΥ 2003
164(I) ΤΟΥ 2003
124(I) ΤΟΥ 2004
31(I) ΤΟΥ 2005
18(I) ΤΟΥ 2006
130(I) ΤΟΥ 2006
126(I) ΤΟΥ 2007
127(I) ΤΟΥ 2007
70(I) ΤΟΥ 2008
83(I) ΤΟΥ 2008
64(I) ΤΟΥ 2009
56(I) ΤΟΥ 2011
72(I) ΤΟΥ 2011
163(I) ΤΟΥ 2011
167(I) ΤΟΥ 2011
84(I) ΤΟΥ 2012
95(I) ΤΟΥ 2012

134(I) του 2012
125(I) του 2013
131(I) του 2013
87(I) του 2015
91(I) του 2015
112(I) του 2015
113(I) του 2015
31(I) του 2016
43(I) του 2016
31(I) του 2017
72(I) του 2017
23(I) του 2018
24(I) του 2018
108(I) του 2018
134(I) του 2020
150(I) του 2020
27(I) του 2021
45(I) του 2021
190(I) του 2021.

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, στην κυρωθείσα διά Νόμου [Αρ. Νόμου 31(III) του 2001] Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας του Ανθρώπου αναφορικά με την Εφαρμογή της Βιολογίας και Ιατρικής που έγινε στο Οβιέδο στις 4 Απριλίου 1997 και στο πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για την Απαγόρευση της Κλωνοποίησης Ανθρώπινων Όντων που έγινε

στο Παρίσι στις 12 Ιανουαρίου 1998, παρότι δεν γίνεται ρητή αναφορά στην ευθανασία ως δικαίωμα του ασθενούς, εν τούτοις γίνεται αναφορά στο βασικό καθήκον του ιατρού όχι μόνο να θεραπεύει τον ασθενή, αλλά και να του παρέχει επίσης ανακούφιση και να μεριμνά για την ψυχική του ευημερία,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, δεν πρέπει να αγνοείται αλλά αντίθετα να λαμβάνεται υπόψη η βούληση του ασθενούς του ευρισκομένου σε καταληκτικό στάδιο και σε μη αναστρέψιμη πορεία ως αποτέλεσμα ανιάτης ασθένειας για απαλλαγή από τον έντονο πόνο και/ή τη συνεχή ταλαιπωρία και αγωνία, με την επίσπευση του τερματισμού της ζωής του ως αποτέλεσμα πράξης προσγενόμενης από άλλο πρόσωπο ή με τη βοήθεια άλλου προσώπου από αλληλεγγύη, ευσπλαχνία και οίκτο και όχι εκ προθέσεως, εν πάση δε περιπτώσει ύστερα από την συνειδητά εκφρασθείσα βούληση του ανιάτως πάσχοντος προς τούτο, η οποία εξωτερικεύεται σταθερά, επαναλαμβανόμενα και με επιμονή,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, επέστη ο χρόνος η πολιτεία να εγκύψει στις συνεχώς εντεινόμενες φωνές για τη διά νόμου αναγνώριση του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής ως δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή βάσει του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, κατά συνέπεια δε ως δικαιώματος αυτοδιάθεσης και αυτονομίας, εν πρώτοις με τη νομιμοποίηση της ενεργητικής ευθανασίας, ήτοι εκείνης της θετικής πράξης με την οποία ένα πρόσωπο νομιμοποιείται να προβεί σε χορήγηση φαρμακευτικού προϊόντος σε άλλο πρόσωπο ανιάτως

πάσχοντα και ευρισκόμενο σε καταληκτικό στάδιο και/ή σε περιθανάτια κατάσταση, ώστε ο θάνατος αυτού να επέλθει κατά ανώδυνο τρόπο, ικανοποιώντας έτσι τη βούλησή του να έχει έναν αξιοπρεπή θάνατο,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, περαιτέρω και η ιατρικώς υποβοηθούμενη αυτοκτονία ως δικαίωμα αυτοδιάθεσης και αυτονομίας του ανιάτως πάσχοντος ευρίσκεται στο επίκεντρο των συζητήσεων, ως η περίπτωση του ασθενούς ο οποίος υποφέρει από έντονο πόνο και αφόρητη ταλαιπωρία και συνεπεία τούτου επιθυμεί να τερματίσει τη ζωή του, αλλά δεν δύναται να το πράξει παρά μόνο με τη συνδρομή άλλου προσώπου, ο οποίος θα τον προμηθεύσει με το κατάλληλο φαρμακευτικό προϊόν, με το οποίο θα επιφέρει δι' αυτοχειρισμού έναν ανώδυνο και αξιοπρεπή για τον ίδιο θάνατο,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, εν τέλει καθίσταται αναγκαίο, όλα τα ως άνω εξαιρετικά κρίσιμα και διαμφισβητούμενα για μία σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία ζητήματα να ρυθμισθούν διά νόμου, ώστε να τεθούν εκείνοι οι αναγκαίοι όροι και προϋποθέσεις, αλλά και οι αναγκαίες ασφαλιστικές δικλίδες ως προς την ακολουθητέα διαδικασία επιτέλεσης τέτοιων πράξεων, ώστε να αποτρέπονται τα λάθη, οι καταχρήσεις, ακόμη και η λήψη εσκεμμένων αποφάσεων και έτσι να προστατεύονται τα ευάλωτα άτομα,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, και οι δύο ανωτέρω αναφερθείσες περιπτώσεις, ήτοι της ενεργητικής ευθανασίας και της ιατρικώς υποβοηθούμενης

αυτοκτονίας σε εκείνη ειδικά την περίπτωση, κατά την οποία ο ασθενής πάσχει από ανίατη ασθένεια σε μη αναστρέψιμο στάδιο, η οποία του προκαλεί έντονο πόνο και αφόρητη ταλαιπωρία, σωματική ή ψυχική ή αμφότερες, πάντοτε υπό την αίρεση ότι έχει ιατρικά επιβεβαιωθεί ότι ευρίσκεται σε καταληκτικό στάδιο και με καθορισμένο περιορισμένο προσδόκιμο ζωής, κρίνεται ότι χρήζουν απαραίτητα νομοθετικής ρύθμισης,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, παρότι το ΕΔΔΑ κατά πάγια νομολογία του, ενώ ως προς το θεμελιώδες δικαίωμα στη ζωή του άρθρου 2 αναφέρει ότι δεν έχει πεισθεί ότι μπορεί να ερμηνευθεί ότι εμπεριέχει και την αρνητική πλευρά, ήτοι το δικαίωμα στον θάνατο και ότι το εν λόγω άρθρο δεν πραγματεύεται θέματα «ποιότητας» της ζωής και συνεπώς δεν θεμελιώνει δικαίωμα αυτοδιάθεσης του προσώπου να επιλέγει τον θάνατο αντί της ζωής και κανένα δικαίωμα στον θάνατο, είτε στα χέρια τρίτου προσώπου είτε με τη βοήθεια δημόσιας αρχής ενυπάρχει στο εν λόγω άρθρο, [ΕΔΔΑ, *Pretty v the United Kingdom* (Αίτηση αρ. 2346/02) 29.4.2002 §§39,40], έκρινε ταυτόχρονα ότι δεν αποτελεί καθήκον του Δικαστηρίου να αξιολογήσει κατά πόσο ένα κράτος, το οποίο κάτω από εξαιρετικές συνθήκες επιτρέπει την ιατρικώς υποβοηθούμενη αυτοκτονία, παραβιάζει το άρθρο 2 για το δικαίωμα στη ζωή, ευρισκόμενο τοιουτοτρόπως σε αντίθεση με την ΕΣΔΑ,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, το ΕΔΔΑ κρίνει περαιτέρω ότι, στο πλαίσιο ενός ευρέος περιθωρίου εκτίμησης και στη βάση της αρχής της

αναλογικότητας μεταξύ επιδιωκόμενου στόχου και μέσων προς επίτευξή του, εν προκειμένω για το ζήτημα του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, ήτοι ενός ζητήματος ιδιαίτερης ευαισθησίας το οποίο εμπίπτει στη σφαίρα της ηθικής, εναπόκειται στα ίδια τα κράτη βάσει των ιδιαίτερων κοινωνικών αντιλήψεων εκάστου να καθορίσουν κατά πόσο υφίσταται ανάγκη παρέμβασης και ρύθμισης διά νόμου ενός τέτοιου ζητήματος, ως αποτέλεσμα πιεστικής κοινωνικής ανάγκης σε μία δημοκρατική κοινωνία, με στόχο, μεταξύ άλλων, την αποτροπή φαινομένων κατάχρησης και προστασίας των ευάλωτων προσώπων βάσει της κρίσης του Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία το κατοχυρωμένο στο άρθρο 2 της ΕΣΔΑ δικαίωμα στη ζωή δεν δύναται ανενδοίαστα να υποστηριχθεί ότι κατοχυρώνει δικαίωμα στον θάνατο ως αντίθετη και/ή ως άλλη όψη του δικαιώματος στη ζωή, αλλά δύναται να αποτελέσει μία πτυχή του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, πάντοτε κατά την ως άνω νομολογία του ΕΔΔΑ, όταν προβάλλονται επιχειρήματα υπέρ της ευθανασίας δεν γίνεται επίκληση στο δικαίωμα της ζωής, αλλά στο δικαίωμα σεβασμού στην ιδιωτική ζωή του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, πτυχή του οποίου συνιστά και η προσωπική αυτονομία ως στοιχείο της ιδιωτικής ζωής,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, το ΕΔΔΑ σε πιο πρόσφατη νομολογία του έχει για πρώτη φορά προχωρήσει στο να κρίνει κατά πόσο συγκεκριμένη

πράξη ευθανασίας μπορεί να διενεργηθεί σε συμφωνία με το δικαίωμα στη ζωή του Άρθρου 2 της ΕΣΔΑ και χωρίς να αντιβαίνει αυτού, όπως και κατά πόσο η απόφαση ενός προσώπου, σε σχέση με τον χρόνο και τον τρόπο με τον οποίο θα τερματίσει τη ζωή του συνιστά μία πτυχή του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή του Άρθρου 8 [ΕΔΔΑ, *Mortier v Belgium (Αίτηση αρ 78017/17)* 4.10.2022],

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, στην πιο πάνω απόφασή του το ΕΔΔΑ έκρινε ότι δεν συνάγεται μεν από το Άρθρο 2 της ΕΣΔΑ δικαίωμα στον θάνατο, εν τούτοις το δικαίωμα στη ζωή του εν λόγω άρθρου δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι απαγορεύει την υπό όρους αποποινικοποίηση πράξεων ευθανασίας δεδομένου πάντοτε ότι τέτοια αποποινικοποίηση συνοδεύεται νομοθετικά από τις αναγκαίες δικλίδες ασφαλείας, ώστε κάθε πράξη ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής να βασίζεται στην ελεύθερη, σαφή και κατόπιν πλήρους ενημέρωσης και αδιαμφισβήτητης απόφασης του ασθενούς περί τούτου, έτσι που να παρέχεται προστασία από το ενδεχόμενο άσκησης ψυχικής πίεσης ή άλλης μορφής πίεσης στην περίπτωση ασθενούς ευρισκομένου σε απέλπιδα κατάσταση, ο οποίος βιώνει αφόρητο και συνεχή πόνο και συνακόλουθα έντονη ταλαιπωρία, σωματική ή ψυχική ή αμφότερες και ο οποίος δεν μπορεί να τύχει ανακούφισης ως αποτέλεσμα της σοβαρής και ανίατης ασθένειας από την οποία πάσχει και της παθολογικής του κατάστασης,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, η προσωπική αυτονομία του ασθενούς του ευρισκομένου σε καταληκτικό στάδιο, ο οποίος υπόκειται σε έντονο πόνο και/ή αφόρητη ταλαιπωρία, σωματική ή ψυχική ή αμφότερες, κρίνεται εν προκειμένω ότι δεν δύναται να μην περιλαμβάνει και το δικαίωμα αυτού να επιλέγει τον τρόπο με τον οποίο ούτος θα τερματίσει τη ζωή του, ώστε να παύσει να υποφέρει, τερματίζοντας τη ζωή του ανώδυνα και με αξιοπρέπεια,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, περαιτέρω κρίνεται ότι επέστη ο χρόνος, το δικαίωμα του ατόμου στην προσωπική αυτονομία και στην επιλογή του τρόπου θανάτου του ως πτυχή του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ στις ειδικά εκείνες καθοριζόμενες περιπτώσεις της μη ύπαρξης ελπίδας αλλά και της επίμονης βούλησης του ίδιου του πάσχοντος να απαλλαγεί από τον έντονο πόνο και την αφόρητη ταλαιπωρία, σωματική ή ψυχική ή αμφότερες να ρυθμιστεί διά νόμου, με τη θέσπιση ταυτόχρονα εκείνων των αναγκαίων δικλίδων ασφαλείας για την προστασία του δικαιώματος στη ζωή του άρθρου 2 της ΕΣΔΑ, ώστε τα ευάλωτα άτομα να τυγχάνουν της αναγκαίας προστασίας ακόμη και από δικές τους πράξεις, οι οποίες είναι ενδεχόμενο να θέσουν σε κίνδυνο τη δική τους ζωή [ΕΔΔΑ, *Haas v Switzerland*, (Αίτηση αρ. 31322/07) 20.6.2011 §54], όπως και με τον επακριβή καθορισμό εκείνης της κατηγορίας ασθενών, οι οποίοι θα έχουν δικαίωμα σε νόμιμο ιατρικώς υποβοηθούμενο τερματισμό της ζωής και στο ευ αποθνήσκουν πάντοτε υπό τους αναγκαίους όρους και προϋποθέσεις επιτέλεσης πράξεων τερματισμού της ζωής,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, βάσει της Σύστασης 1418 (1999) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, το Συμβούλιο Υπουργών καλείται να ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να σέβονται και να προστατεύουν την αξιοπρέπεια των ευρισκομένων σε καταληκτικό στάδιο ασθενών, με το να αναγνωρίζουν ότι-

- (α) το δικαίωμα στη ζωή, ειδικά σε σχέση με ασθενείς σε μη αναστρέψιμη κατάσταση και σε καταληκτικό στάδιο ή σε περιθανάτια κατάσταση διασφαλίζεται από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 2 της ΕΣΔΑ, το οποίο προβλέπει ότι ουδείς αποστερείται τη ζωή του με πρόθεση
- (β) η επιθυμία ασθενούς σε καταληκτικό στάδιο ή σε περιθανάτια κατάσταση επ' ουδενί συνιστά νόμιμη βάση για το πρόσωπο αυτό, ώστε να πεθάνει στα χέρια άλλου προσώπου
- (γ) η επιθυμία ασθενούς σε καταληκτικό στάδιο ή σε περιθανάτια κατάσταση δεν αποτελεί αφ' εαυτής νόμιμη αιτιολογία για την επιτέλεση πράξεων που θα επιφέρουν τον θάνατο του προσώπου αυτού,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, η νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής για τον καθορισμό εκείνων των αναγκαίων όρων και προϋποθέσεων επέλευσής του, αφενός

προς αποτροπή φαινομένων έκνομης θανάτωσης και αφετέρου προς επίτευξη του επιθυμητού από τον ανιάτως πάσχοντα αποτελέσματος κρίνεται αναγκαία, πρωτίστως ως ζήτημα έκφρασης της αυτονομίας του προσώπου και της προστασίας του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής του ζωής, βάσει του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, η σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα δεν είναι θεμιτό να αγνοεί ή να συνεχίσει να παραγνωρίζει τις ιδιαίτερες ανάγκες αυτής της κατηγορίας ασθενών, ήτοι των ανιάτως πασχόντων, οι οποίοι εν πλήρη διανοία ζητούν επιτακτικά να λυτρωθούν από τον έντονο πόνο και τη σωματική ή/και άλλου είδους συνακόλουθη ταλαιπωρία με τον τερματισμό της ζωής τους, μέσω ενός ανώδυνου και αξιοπρεπούς θανάτου,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με το Άρθρο 18 του Συντάγματος έκαστος έχει το δικαίωμα ελευθερίας σκέψεως, συνειδήσεως και θρησκείας,

Για όλους αυτούς τους λόγους, η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός
τίτλος.

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί του Ιατρικώς Υποβοηθούμενου Τερματισμού της Ζωής (Όροι και Προϋποθέσεις) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2023.

Ερμηνεία.

2. Στον παρόντα Νόμο, εκτός εάν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια-

«ανιάτως πάσχων» ή «ασθενής» σημαίνει πρόσωπο άνω των δεκαοκτώ (18) ετών, το οποίο πάσχει από ανίατη σωματική ασθένεια σε μη αναστρέψιμο στάδιο που του προκαλεί αφόρητη ταλαιπωρία, σωματική ή ψυχική ή/και αμφότερες, ευρίσκεται σε καταληκτικό στάδιο και/ή σε περιθανάτια κατάσταση με ιατρικά προβλέψιμο περιορισμένο προσδόκιμο ζωής το οποίο δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες και, σύμφωνα με δήλωση βουλήσεώς του επιθυμεί να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, ήτοι επιθυμεί να τερματίσει τη ζωή του με έναν από τους προβλεπόμενους από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου τρόπους, ήτοι της ενεργητικής ευθανασίας ή της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, αλλά δεν περιλαμβάνει τον πάσχοντα από ψυχική ασθένεια.

«αξιοπρεπής θάνατος» σημαίνει τον τερματισμό της ζωής ανιάτως πάσχοντος, ο οποίος επέρχεται ανώδυνα κατόπιν ανθρώπινης παρεμβάσεως, με τη χρήση φαρμακευτικού σκευάσματος ή δι' αυτοχειρισμού, ήτοι με τη μέθοδο της ενεργητικής ευθανασίας ή της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, αντιστοίχως, και διενεργείται είτε από τον θεράποντα ιατρό είτε τον εντεταλμένο ιατρό, αναλόγως της περιπτώσεως, κατά την έννοια που αποδίδουν στους όρους αυτούς οι διατάξεις του παρόντος Νόμου.

«δήλωση βουλήσεως» σημαίνει την εξωτερίκευση της βούλησης ανιάτως πάσχοντος, κατά τον προβλεπόμενο από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου τρόπο και ακολουθητέα διαδικασία, σύμφωνα με την οποία ο εν λόγω ασθενής επιθυμεί να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, ώστε να έχει έναν ανώδυνο και αξιοπρεπή θάνατο.

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία.

«Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής» σημαίνει την καθιδρυθείσα δυνάμει 150(Ι) του 2001 των διατάξεων του άρθρου 3 του περί Βιοηθικής (Ίδρυση και 53(Ι) του 2010. Λειτουργία Εθνικής Επιτροπής) Νόμου επιτροπή.

«ενεργητική ευθανασία» σημαίνει την υπό θεράποντος ιατρού και/ή εντεταλμένου ιατρού, κατά την έννοια που αποδίδουν στους όρους αυτούς οι διατάξεις του παρόντος Νόμου, εφαρμοζόμενη πράξη χορήγησης νόμιμου φαρμακευτικού προϊόντος προς ανθρώπινη χρήση σε ανιάτως πάσχοντα, το οποίο υπό τους προβλεπόμενους όρους και προϋποθέσεις, συνταγογραφείται ειδικά για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου και η χορήγηση του οποίου επιφέρει τον θάνατο του ασθενούς κατά ανώδυνο τρόπο.

«εντεταλμένος ιατρός» σημαίνει ιατρό συγκεκριμένης καθοριζόμενης από το Ιατρικό Συμβούλιο ειδικότητας, ο οποίος προβαίνει αυτοβούλως σε καταχώριση των στοιχείων του σε ειδικό μητρώο τηρούμενο από το Ιατρικό Συμβούλιο, το οποίο καλείται

«Μητρώο Εντεταλμένων Ιατρών», ώστε εφόσον του ζητηθεί αρμοδίως, να δύναται αντί του θεράποντος ιατρού να διενεργεί μία από τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου πράξεις ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής:

Νοείται ότι, η ειδικότητα του ιατρού, ο οποίος δύναται να ενεργεί ως εντεταλμένος ιατρός για σκοπούς του παρόντος Νόμου, καθορίζεται από το Ιατρικό Συμβούλιο Κύπρου

«επαγγελματίας υγείας» σημαίνει οποιοδήποτε πρόσωπο παρέχει υπηρεσίες φροντίδας υγείας και είναι εγγεγραμμένο στο οικείο 183(I) του 2017. επαγγελματικό μητρώο, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Συμβουλίου Εγγραφής Επαγγελματιών του Τομέα της Υγείας (Άσκηση Ιεραρχικής Προσφυγής) Νόμου

«θεράπων ιατρός» σημαίνει τον ιατρό, ο οποίος στο πλαίσιο των καθηκόντων του έχει υπό την παρακολούθησή του ανιάτως πάσχοντα ως προς την ιατρική φροντίδα, τη χορηγούμενη αγωγή και την εν γένει επίβλεψη της παθολογικής κατάστασης αυτού, συμβεβλημένο ή μη με τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας, ο οποίος υπό τους καθοριζόμενους όρους και προϋποθέσεις νομιμοποιείται να προβαίνει σε οποιαδήποτε από τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου πράξη ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής

«Ιατρικό Συμβούλιο Κύπρου» ή «Ιατρικό Συμβούλιο» σημαίνει το
Κεφ. 250. προβλεπόμενο από τις διατάξεις του περί Εγγραφής Ιατρών Νόμου
A30/1959 συμβούλιο
30 του 1961
53 του 1961
79 του 1968
114 του 1968
14 του 1974
18 του 1979
72 του 1991
66(I) του 1995
112(I) του 1996
102(I) του 2004
24(I) του 2009
162(I) του 2011
73(I) του 2013
171(I) του 2013
125(I) του 2017
190(I) του 2021.

«ιατρικώς υποβοηθούμενη αυτοκτονία» σημαίνει την υπό
θεράποντος ιατρού και/ή εντεταλμένου ιατρού πράξη προμήθειας
σε ανιάτως πάσχοντα αδειοδοτημένου φαρμακευτικού προϊόντος
προς ανθρώπινη χρήση, το οποίο συνταγογραφείται ειδικά για τον
οικείο ασθενή, ώστε, υπό τους προβλεπόμενους όρους και
προϋποθέσεις, ούτος να υποβοηθηθεί να προβεί σε αυτοχειρισμό

προς ικανοποίηση δήλωσης βουλήσεώς του περί τούτου, άνευ του οποίου ο ίδιος δε θα ήταν σε θέση να το πράξει,

«ιατρικώς υποβοηθούμενος τερματισμός της ζωής» σημαίνει την υπό του θεράποντος ιατρού και/ή του εντεταλμένου ιατρού διενεργούμενη πράξη, η οποία συνιστά ενεργητική ευθανασία ή ιατρικώς υποβοηθούμενη αυτοκτονία, με την οποία επέρχεται ανώδυνα το τέλος της ζωής ανιάτως πάσχοντος προς ικανοποίηση της δήλωσης βουλήσεώς του

«ιατρός» σημαίνει κάθε πρόσωπο εγγεγραμμένο στο προβλεπόμενο από τις διατάξεις του περί Εγγραφής Ιατρών Νόμου τηρούμενο μητρώο, το οποίο καλείται «Ιατρικό Μητρώο» και περιλαμβάνει τον εγγεγραμμένο ιατρό, ο οποίος ενεργεί ως θεράπων ιατρός και/ή ως εντεταλμένος ιατρός, κατά την έννοια που αποδίδουν στους όρους αυτούς οι διατάξεις του παρόντος Νόμου

«Μητρώο Εντεταλμένων Ιατρών» σημαίνει το υπό του Ιατρικού Συμβουλίου τηρούμενο ειδικό μητρώο ιατρών, στο οποίο καταχωρίζονται τα στοιχεία ιατρού συγκεκριμένης καθοριζόμενης υπό του ιδίου ειδικότητας, συμβεβλημένου ή μη με τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας, ο οποίος δύναται κατόπιν κλήσεώς του και, εφόσον ο θεράπων ιατρός αρνείται και/ή δεν επιθυμεί να προβεί σε προβλεπόμενη εφαρμογή πράξης ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, υπό τους καθοριζόμενους όρους και προϋποθέσεις, να ενεργήσει αντ' αυτού, εφαρμόζοντας μία από τις

προβλεπόμενες από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου μεθόδους, εφεξής καλούμενος «εντεταλμένος ιατρός»·

«Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας» σημαίνει τον καθιδρυθέντα
 89(I) του 2001 δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 3 του περί Γενικού Συστήματος
 134(I) του 2002 Υγείας Νόμου, οργανισμό
 101(I) του 2004
 62(I) του 2005
 74(I) του 2017
 25(I) του 2020
 180(I) του 2022.

«Υπουργός» σημαίνει τον Υπουργό Υγείας, ο οποίος για σκοπούς του παρόντος Νόμου συνιστά την αρμόδια αρχή·

«φαρμακευτικό προϊόν» σημαίνει ουσία ή συνδυασμό ουσιών καθοριζόμενο από το Συμβούλιο Φαρμάκων, σύμφωνα με τις
 70(I) του 2001 διατάξεις του άρθρου 7(η) του περί Φαρμάκων Ανθρώπινης
 83(I) του 2002 Χρήσης (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Τιμών) Νόμου, ως
 35(I) του 2004 προϊόν δυνάμενο να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς διενέργειας
 78(I) του 2004 ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής από θεράποντα
 100(I) του 2004 ιατρό και/ή εντεταλμένο ιατρό.
 263(I) του 2004
 13(I) του 2005
 28(I) του 2005
 97(I) του 2005

122(I) του 2005
20(I) του 2006
75(I) του 2006
104(I) του 2006
20(I) του 2007
76(I) του 2007
25(I) του 2010
116(I) του 2010
92(I) του 2011
63(I) του 2012
209(I) του 2012
121(I) του 2013
146(I) του 2013
114(I) του 2014
142(I) του 2017
54(I) του 2018
2(I) του 2019
3(I) του 2019
156(I) του 2020
182(I) του 2022.

Πεδίο
εφαρμογής
του παρόντος
Νόμου.

3. Οι διατάξεις του παρόντος Νόμου εφαρμόζονται στην περίπτωση ανιάτως πάσχοντος, κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του παρόντος Νόμου, ο οποίος συνεπεία της παθολογικής του κατάστασης η οποία του προκαλεί έντονο πόνο και αφόρητη ταλαιπωρία, σωματική ή ψυχική ή

αμφότερες, εκφράζει επίμονα τη βούληση να έχει ιατρικώς υποβοηθούμενο τερματισμό της ζωής και κατ' ακολουθίαν ένα ανώδυνο και αξιοπρεπή θάνατο, με μία από τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου μεθόδους, ήτοι της ενεργητικής ευθανασίας ή της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας.

Δικαίωμα
ανιάτως
πάσχοντος σε
ιατρικώς
υποβοηθούμενο
τερματισμό της
ζωής.

4. Ανιάτως πάσχων έχει δικαίωμα σε παροχή υπηρεσιών ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού ζωής από τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό, είτε με τη μέθοδο της ενεργητικής ευθανασίας είτε με τη μέθοδο της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κάτωθι όροι και προϋποθέσεις:

(α) Έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο (18^ο) έτος της ηλικίας του

(β) είναι Κύπριος πολίτης ή έχει τη συνήθη διαμονή του στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές ή εμπίπτει στην έννοια του όρου «δικαιούχος υπηρεσιών φροντίδας υγείας», κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του άρθρου 16 του περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμου

89(I) του 2001

134(I) του 2002

101(I) του 2004

62(I) του 2005

74(I) του 2017

25(I) του 2020

180(I) του 2022.

77(I) του 1997

49(I) του 2003

26(I) του 2007.

23(I) του 1996.

(γ) δεν είναι ψυχικά ασθενής, κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου και/ή δεν έχει κηρυχθεί πρόσωπο ανίκανο, δυνάμει των διατάξεων του περί Διαχείρισης της Περιουσίας Ανίκανων Προσώπων Νόμου

(δ) η παθολογική του κατάσταση ως ανιάτως πάσχοντος, κατά την έννοια του παρόντος Νόμου, έχει επιβεβαιωθεί από τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό και επιπλέον το προσδόκιμο ζωής του επιβεβαιώνεται από τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό ότι δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες

(ε) έχει εκφράσει προφορικά ενώπιον του θεράποντος ιατρού και/ή του εντεταλμένου ιατρού τουλάχιστον δύο (2) φορές και σε διάστημα όχι μικρότερο των δέκα πέντε (15) ημερών μεταξύ τους τη βούλησή του να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, καθορίζοντας ή όχι εκ των προτέρων την προτιμητέα για τον ίδιο και προβλεπόμενη από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου μέθοδο ιατρικώς

Πίνακας.

υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, την οποία ακολουθεί τρίτη φορά με γραπτή δήλωσή του, η οποία επισυνάπτεται σε έντυπο του τύπου που περιλαμβάνεται στον Πίνακα, το οποίο συμπληρώνεται ως προς όλα τα πεδία αυτού από τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό και ακολούθως υπογράφεται από τον ίδιο ενώπιον δύο μαρτύρων, κατά την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 5 διαδικασία, εν πλήρη διανοία για τα όσα δηλώνει:

Νοείται ότι, ο θεράπων ιατρός και/ή ο εντεταλμένος ιατρός οφείλουν να παράσχουν διαβεβαίωση, συμπληρώνοντας στο κατάλληλο πεδίο του εν λόγω εντύπου ότι, κατά την υπογραφή αυτού από τον ανιάτως πάσχοντα, σύμφωνα με τα πιο πάνω, ούτος δεν πάσχει από οποιαδήποτε ψυχική νόσο ή άλλη διανοητική διαταραχή μη σχετιζόμενη καθ' οιονδήποτε τρόπο με την ασθένεια από την οποία ούτος πάσχει, κατά τρόπο που να περιορίζεται αποφασιστικά η κρίση και/ή η βούλησή του.

(στ) βεβαιώνεται από τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό ότι ο ανιάτως πάσχων έχει ενημερωθεί, δεόντως και αρμοδίως, αναφορικά με τις παρεχόμενες για την περίπτωση του υπηρεσίες στήριξης και φροντίδας, όπως η ψυχολογική, η κοινωνική, η

ανακουφιστική, η κατ' οίκον υποστηρικτική και άλλες συναφείς και ότι, παρά ταύτα, εξακολουθεί να εμμένει στην αρχική δήλωση βουλήσεώς του:

Νοείται ότι, σε περίπτωση, κατά την οποία ο ανιάτως πάσχων εκφράζει τη βούληση ο ιατρικώς υποβοηθούμενος τερματισμός της ζωής να επέλθει με την προβλεπόμενη μέθοδο της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, ο θεράπων ιατρός και/ή ο εντεταλμένος ιατρός οφείλουν επιπλέον να βεβαιώσουν, γραπτώς, ότι ο ανιάτως πάσχων είναι σε θέση να προβεί σε αυτοχειρισμό

- (ζ) βεβαιώνεται από τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό ότι έχει ενημερωθεί δεόντως ο/η σύζυγος του ανιάτως πάσχοντος, εφόσον ευρίσκεται εν ζωή και, σε περίπτωση μη ύπαρξης συζύγου, ένα τουλάχιστον πρόσωπο μέχρι α' βαθμού συγγενείας αυτού και εφόσον δεν υφίσταται τέτοιο, ένα τουλάχιστον πρόσωπο μέχρι β' βαθμού συγγενείας αυτού, κατ' ευθείαν ή εκ πλαγίου, ως προς την απόφασή του να έχει ιατρικώς υποβοηθούμενο τερματισμό της ζωής, τα στοιχεία ταυτοποίησης του οποίου αναγράφονται στο κατάλληλο πεδίο της προβλεπόμενης δήλωσης:

Νοείται ότι, σε περίπτωση, κατά την οποία δεν υφίσταται ούτε σύζυγος ούτε πρόσωπο α΄ ή β΄ βαθμού συγγενείας αυτού, ενημερώνεται το πλησιέστερο προς τον ανιάτως πάσχοντα γνωστό πρόσωπο, το οποίο υποδεικνύεται υπό του ιδίου και, σε περίπτωση κατά την οποία ουδεμία από τις εν λόγω περιπτώσεις καθίσταται δυνατή, η διαδικασία του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής συνεχίζεται και ολοκληρώνεται χωρίς οποιοδήποτε κώλυμα, με ανάλογη αναφορά στο κατάλληλο πεδίο του προβλεπόμενου εντύπου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5.

Ικανοποίηση της δήλωσης βουλήσεως ανιάτως πάσχοντος.

5. Για σκοπούς πλήρωσης της δήλωσης βουλήσεως ανιάτως πάσχοντος, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου και πριν από την εφαρμογή μίας από τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου μεθόδους ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, διασφαλίζεται από τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό, αναλόγως της περιπτώσεως, ότι έχουν προηγηθεί τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου στάδια της διαδικασίας ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής και προς τούτο συμπληρώνεται από τον κατά περίπτωση ενεργούντα ιατρό το προβλεπόμενο από τις διατάξεις του άρθρου 4(ε) έντυπο, ως προς τα ακόλουθα πεδία:

- (α) Εξωτερικήυση της δήλωσης βουλήσεως του ανιάτως πάσχοντος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4(ε).
- (β) Επιβεβαίωση ότι ο ασθενής είναι ανιάτως πάσχων, κατά την έννοια του παρόντος Νόμου και ότι το προσδόκιμο ζωής αυτού δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες:

Νοείται ότι, επιβεβαίωση για το ότι ο ασθενής είναι ανιάτως πάσχων, όπως και για το προσδόκιμο της ζωής αυτού δίδεται από τον θεράποντα ιατρό και ότι, σε περίπτωση άρνησης του θεράποντος ιατρού να ενεργήσει, σύμφωνα με τα πιο πάνω, αντ' αυτού ενεργεί ο εντεταλμένος ιατρός.

- (γ) Αξιολόγηση και εξαγωγή ομόφωνου πορίσματος από ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομένων αποτελούμενη από δύο (2) κλινικούς ψυχολόγους και έναν ανεξάρτητο ιατρό με ειδικευση στην ψυχιατρική ως προς την ψυχική υγεία του ανιάτως πάσχοντος και τη νόσησή του ή μη από ψυχιατρική νόσο ή άλλη διανοητική διαταραχή μη σχετιζόμενη με την ασθένεια από την οποία ούτος πάσχει, κατ' επέκταση δε για την ικανότητά του να λαμβάνει αποφάσεις εν πλήρη διανοία, ήτοι με ανεπηρέαστη από οποιαδήποτε αιτία την κρίση και βούλησή του αντιλαμβανόμενος πλήρως τη σημασία και

τις προεκτάσεις της εν λόγω δήλωσης βουλήσεώς του και σύνταξη σχετικής προς τούτο έκθεσης:

Νοείται ότι, στην εν λόγω ομάδα δεν μετέχει ο θεράπων ιατρός και/ή, αναλόγως της περιπτώσεως, ο εντεταλμένος ιατρός.

- (δ) Ενημέρωση του ανιάτως πάσχοντος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4(στ), ως προς τις υφιστάμενες για την περίπτωση του και παρεχόμενες αντί του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής υπαλλακτικές λύσεις ανακουφιστικής και/ή άλλης συναφούς φροντίδας.
- (ε) Ενημέρωση του/της συζύγου αυτού και/ή, αναλόγως της περιπτώσεως, του πλησιέστερου συγγενούς ή άλλου γνωστού προσώπου αυτού ως προς την απόφαση του ανιάτως πάσχοντος να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4(ζ).
- (στ) Συμπλήρωση όλων των πεδίων του προβλεπόμενου από τις διατάξεις του άρθρου 4(ε) εντύπου στην παρουσία δύο (2) μαρτύρων, οι οποίοι ενεργούν ελεύθερα και αβίαστα και υπογραφή αυτού από τον ανιάτως πάσχοντα, με ταυτόχρονη γραπτή επί μέρους δήλωση αυτού στην παρουσία των εν λόγω δύο (2)

μαρτύρων η οποία επισυνάπτεται στο αρχικό έντυπο, με την οποία ούτος δηλώνει ότι γνωρίζει ότι η συμπληρωθείσα δήλωση και η δι' αυτής δήλωση βουλήσεώς του δύναται οποτεδήποτε και κατά την απόλυτη κρίση και βούλησή του, άνευ όρων και περιορισμών και άνευ αιτιολογήσεως, να ανακληθεί με απόφασή του:

Νοείται ότι, ως μάρτυρας σύμφωνα με τα πιο πάνω, δεν ενεργεί ο θεράπων ιατρός και/ή ο εντεταλμένος ιατρός αλλά οποιοσδήποτε άλλος ιατρός ή/και άλλος επαγγελματίας υγείας:

Νοείται περαιτέρω ότι, για την ακριβή ημέρα και ώρα εφαρμογής της επιλεγείσας από τον ανιάτως πάσχοντα μεθόδου ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, η απόφαση λαμβάνεται από κοινού μεταξύ ανιάτως πάσχοντος και θεράποντος ιατρού και/ή εντεταλμένου ιατρού και καταγράφεται στο αντίστοιχο πεδίο της προβλεπόμενης δήλωσης:

Νοείται έτι περαιτέρω ότι, σε περίπτωση κατά την οποία ύστερα από την ημερομηνία συμπλήρωσης και υπογραφής του προβλεπόμενου, σύμφωνα με τα πιο πάνω, εντύπου, ο ανιάτως πάσχων περιήλθε σε μη αναστρέψιμο κώμα ως αποτέλεσμα της παθολογικής του

κατάστασης και ως εκ τούτου επιβεβαιώνεται ιατρικά ότι έχει μονίμως απωλέσει τη συνείδηση, την κινητικότητα και αισθητικότητα του, εφόσον η επιλεγείσα από τον οικείο ασθενή μέθοδος ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού είναι η μέθοδος της ενεργητικής ευθανασίας, η διαδικασία του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής συνεχίζεται και ολοκληρώνεται χωρίς οποιοδήποτε κώλυμα.

- (ζ) Βεβαίωση ότι ο ανιάτως πάσχων, εφόσον έχει επιλέξει να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής διά της προβλεπόμενης μεθόδου της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, είναι σε θέση να προβεί σε αυτοχειρισμό.

Ιατρικώς υποβοηθούμενος τερματισμός της ζωής ως υπηρεσία παρεχόμενη από το Γενικό Σύστημα Υγείας.	6.-(1) Επιφυλασσομένων των διατάξεων των άρθρων 4 και 5, οι υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, είτε με τη μέθοδο της ενεργητικής ευθανασίας είτε με τη μέθοδο της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, παρέχονται από δημόσιο νοσηλευτήριο, ιδιωτικό νοσηλευτήριο ή κατ' οίκον, εντάσσονται στις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας από τον προβλεπόμενο από τις διατάξεις του περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμου Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας και παρέχονται από παροχέα υπηρεσιών φροντίδας υγείας συμβεβλημένο με αυτόν, βάσει υιοθετούμενων Κανονισμών ή Πρωτοκόλλων, σύμφωνα με τις διατάξεις του 89(Ι) του 2001 και 134(Ι) του 2002 άρθρου 22 του ίδιου Νόμου.
---	---

101(I) του 2004
62(I) του 2005
74(I) του 2017
25(I) του 2020
180(I) του 2022.

(2) Για σκοπούς του παρόντος άρθρου, «δημόσιο νοσηλευτήριο» έχει την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του περί Ίδρυσης Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας Νόμου και «ιδιωτικό νοσηλευτήριο» έχει την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του περί Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων (Έλεγχος Ίδρυσης και Λειτουργίας) Νόμου, συμβεβλημένο ή μη, με το Γενικό Σύστημα Υγείας (εφεξής «νοσηλευτήριο»):

73(I) του 2017
32(I) του 2018
208(I) του 2022.
90(I) του 2001
193(I) του 2003
2(I) του 2004
93(I) του 2004
211(I) του 2004
213(I) του 2004
216(I) του 2004
110(I) του 2005
19(I) του 2006
29(I) του 2008
145(I) του 2009
129(I) του 2010
55(I) του 2011
32(I) του 2016

137(I) του 2016

77(I) του 2017

166(I) του 2017

58(I) του 2019

60(I) του 2022.

Νοείται ότι, υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, εφόσον οι εν λόγω υπηρεσίες προσφέρονται κατ' οίκον, προσφέρονται και από εγγεγραμμένο ιατρό μη συμβεβλημένο με το Γενικό Σύστημα Υγείας, υπό την επιφύλαξη των υπό του παρόντος Νόμου προβλεπόμενων όρων και προϋποθέσεων:

Νοείται περαιτέρω ότι, ουδείς ανιάτως πάσχων στη Δημοκρατία αποστερείται το δικαίωμα παροχής υπηρεσιών ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής για λόγους άλλους από τους προβλεπόμενους από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, ούτε της παροχής τέτοιων υπηρεσιών από τον θεράποντα ιατρό και/ή εντεταλμένο ιατρό κατ' οίκον, επιφυλασσομένων των προβλεπόμενων από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, όρων και προϋποθέσεων και εφαρμοζομένων, τηρουμένων των αναλογιών, των διατάξεων των άρθρων 4 και 5 .

Μητρώο
εντεταλμένων
ιατρών.

7. Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου ως προς τη νομιμοποίηση θεράποντος ιατρού, συμβεβλημένου ή μη, με το Γενικό Σύστημα Υγείας να προβαίνει, υπό τους προβλεπόμενους

όρους και προϋποθέσεις, σε μία από τις προβλεπόμενες πράξεις ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, σε περίπτωση κατά την οποία οποιοσδήποτε θεράπων ιατρός δεν επιθυμεί ή δεν επιθυμεί σε συγκεκριμένη περίπτωση ή αρνείται για λόγους συνείδησης εν γένει να προβεί σε μία από τις προβλεπόμενες πράξεις ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής ή να φέρει εις πέρας οποιαδήποτε επί μέρους πράξη ή διαδικασία εμπεριέχεται στην προβλεπόμενη από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου διαδικασία του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής ή να υπογράψει, κατά τη διαδικασία συμπλήρωσης του προβλεπόμενου εντύπου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5, εξασφαλίζονται οι υπηρεσίες οποιουδήποτε άλλου ιατρού εγγεγραμμένου στο τηρούμενο από τον Ιατρικό Σύλλογο «Μητρώο Εντεταλμένων Ιατρών» κατά πρώτον, κατ' επιλογήν του οικείου ανιάτως πάσχοντος και, σε κάθε άλλη περίπτωση, κατ' επιλογήν του νοσηλευτηρίου στο οποίο ούτος νοσηλεύεται και, σε περίπτωση κατ' οίκον παροχής υπηρεσιών ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, του πλησιέστερου προς αυτόν προσώπου:

Νοείται ότι, το εν λόγω μητρώο είναι προσβάσιμο σε οποιοδήποτε πρόσωπο ζητήσει να έχει πρόσβαση σε αυτό και προς τούτο αναρτάται από τον Υπουργό στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Υγείας:

Νοείται περαιτέρω ότι, το Ιατρικό Συμβούλιο προβαίνει ανά εξάμηνο σε αναθεώρηση του εν λόγω μητρώου, με τη συμπλήρωση και/ή τη διαγραφή, αναλόγως της περιπτώσεως, των στοιχείων οποιουδήποτε ιατρού της καθορισμένης ειδικότητας, ο οποίος δηλώνει ότι επιθυμεί να ενταχθεί σε αυτό και/ή ο οποίος δεν επιθυμεί να συνεχίσει να είναι ενταγμένος στο εν λόγω μητρώο και να ενεργεί ως εντεταλμένος ιατρός:

Νοείται έτι περαιτέρω ότι, στα στοιχεία του ιατρού ο οποίος εντάσσεται στο εν λόγω μητρώο ως εντεταλμένος ιατρός, περιλαμβάνεται απαραίτητως αναφορά στην καθορισθείσα από το Ιατρικό Συμβούλιο ειδικότητα ιατρού ο οποίος δύναται να ενεργεί ως εντεταλμένος ιατρός και, εφόσον ούτος είναι συμβεβλημένος με τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας, τα στοιχεία αυτού ως ιατρού του Γενικού Συστήματος Υγείας:

Νοείται έτι έτι περαιτέρω ότι, ουδείς ιατρός συμβεβλημένος ή μη με τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας και ανεξαρτήτως της καταχώρισης ή μη των στοιχείων του στο Μητρώο Εντεταλμένων Ιατρών δύναται να υποχρεωθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, ώστε να διευκολύνει ανιάτως πάσχοντα να συμπληρώσει την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 5(δ) δήλωση ή να παραστεί και να υπογράψει ως μάρτυρας, κατά τη διαδικασία συμπλήρωσης αυτής ή/και σε οποιοδήποτε άλλο στάδιο της όλης διαδικασίας ή να εκτελέσει οποιαδήποτε πράξη, η οποία εμπεριέχεται στην προβλεπόμενη από τις διατάξεις του παρόντος

Νόμου διαδικασία του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής και/ή συνιστά πράξη ενεργητικής ευθανασίας ή ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας.

Εκτέλεση
ιατρικώς
υποβοηθούμενου
τερματισμού της
ζωής.

8. Επιφυλασσομένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου ως προς τις προβλεπόμενες μεθόδους ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής και τον τρόπο εφαρμογής τους, ουδεμία τέτοια πράξη διενεργείται από θεράποντα ιατρό και/ή εντεταλμένο ιατρό, κατά τρόπον άλλο από τη χρήση συνταγογραφηθέντος προς τούτο φαρμακευτικού προϊόντος προοριζομένου για ανθρώπινη χρήση και αδειοδοτημένου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του περί Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Τιμών) Νόμου:

Νοείται ότι, η χρήση τοιούτου ειδικά συνταγογραφηθέντος φαρμακευτικού προϊόντος για σκοπούς διενέργειας ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής αφορά εξατομικευμένα τον οικείο ανιάτως πάσχοντα στην κατάλληλη γι' αυτόν δοσολογία, ώστε κατά την παροχή του από θεράποντα ιατρό και/ή εντεταλμένο ιατρό στην περίπτωση της ενεργητικής ευθανασίας ή κατά την εφαρμογή του από τον ίδιο τον ανιάτως πάσχοντα προς αυτοχειρισμό στην περίπτωση της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, ο θάνατος να επέλθει το ταχύτερο και ανώδυνα.

Θάνατος ως
αποτέλεσμα

9. Θάνατος, ο οποίος επέρχεται ως αποτέλεσμα ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, σύμφωνα με τις διατάξεις

ιατρικώς του παρόντος Νόμου, λογίζεται ως θάνατος από φυσικά αίτια και υποβοηθούμενου ως τέτοιος καταχωρίζεται στο οικείο μητρώο του Ληξιάρχου της τερματισμού της επαρχίας της Δημοκρατίας στην οποία ούτος επισυνέβη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του περί Αρχείου Πληθυσμού ζωής.

141(I) του 2002 Νόμου:

65(I) του 2003

76(I) του 2003

62(I) του 2004

13(I) του 2006

123(I) του 2007

92(I) του 2009

81(I) του 2010

44(I) του 2011

36(I) του 2013

174(I) του 2013

15(I) του 2015

16(I) του 2015

44(I) του 2015

166(I) του 2015

168(I) του 2017

9(I) του 2019

65(I) του 2019

86(I) του 2020

113(I) του 2020

145(I) του 2020

59(I) του 2021

121 του 2022.

Νοείται ότι, ο ιατρός ο οποίος περιέθαλψε τον ανιάτως πάσχοντα κατά την τελευταία του ασθένεια, συμπληρώνει και υπογράφει το καθορισμένο έντυπο ιατρικής πιστοποίησης θανάτου, κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 23(1) του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου:

Νοείται περαιτέρω ότι, οι καθορισθείσες λεπτομέρειες βάσει των διατάξεων του ιδίου Νόμου, με αναφορά στον επελθόντα θάνατο ως αποτέλεσμα ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής και αναφορά στον αρμόδιο πληροφοριοδότη, κατά την έννοια που αποδίδουν στον όρο αυτό οι διατάξεις του άρθρου 21 του εν λόγω Νόμου, ο οποίος για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου είναι ο θεράπων ιατρός ή ο εντεταλμένος ιατρός περιλαμβάνονται στο καθορισθέν ληξιαρχικό έντυπο δήλωσης θανάτου.

Ευθύνη θεράποντος ιατρού και/ή εντεταλμένου ιατρού.	10. Θεράπων ιατρός και/ή εντεταλμένος ιατρός ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο ενεργεί υπό τους προβλεπόμενους όρους και προϋποθέσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου σε διαδικασία ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής ως μάρτυρας ή καθ' οιονδήποτε τρόπο λαμβάνει, άμεσα ή έμμεσα, γνώση ή παρέχει υπηρεσίες σε τέτοια διαδικασία ως εγγεγραμμένος νοσηλευτής δυνάμει των διατάξεων του περί Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Νόμου ή υπό οποιαδήποτε άλλη
---	---

214 του 1988

131 του 1991

154(I) του 2003

217(I) του 2004 ιδιότητα επαγγελματία υγείας, λογίζεται ότι ενεργεί στο πλαίσιο
 249(I) του 2004 υπηρεσιακού καθήκοντος και δεν ευθύνεται αστικώς για τον
 30(I) του 2006 προσγενόμενο θάνατο και περαιτέρω ουδεμία ποινική ευθύνη
 43(I) του 2009 υπέχει για τον εν λόγω ιατρικώς υποβοηθούμενο τερματισμό της
 122(I) του 2011 ζωής, ούτε δύναται να κατηγορηθεί για το αδίκημα της
 1(I) του 2012 ανθρωποκτονίας ή της συνενοχής σε αυτοκτονία άλλου προσώπου
 196(I) του 2015 ως αυτοουργός, συναυτουργός ή συνεργός, δυνάμει των διατάξεων
 101(I) του 2017 του Ποινικού Κώδικα ή για το ότι επέφερε τον θάνατο άλλου,
 163(I) του 2020. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 211 του Ποινικού Κώδικα
 ή/και για οποιοδήποτε άλλο προβλεπόμενο ποινικό αδίκημα:

Νοείται ότι, ουδείς ιατρός ο οποίος υπό τους
 προβλεπόμενους όρους και προϋποθέσεις, προβαίνει σε μία από
 τις προβλεπόμενες πράξεις ιατρικώς υποβοηθούμενου
 τερματισμού της ζωής, δύναται να θεωρηθεί ότι παραβιάζει καθ'
 οιοδήποτε τρόπο τους Κανονισμούς Ιατρικής Επαγγελματικής
 Δεοντολογίας και τα επιβαλλόμενα καθήκοντά του προς τον
 συγκεκριμένο ασθενή ή/και εν γένει προς τους ασθενείς.

Επίσημη
 Εφημερίδα,
 Παράρτημα
 Τρίτο (I):
 29.3.1991.

Αρχείο πράξεων 11.-(1) Εκάστη πράξη ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού
 ιατρικώς της ζωής καταχωρίζεται σε ειδικό μητρώο, το οποίο τηρείται προς
 υποβοηθούμενου τον σκοπό αυτό από το νοσηλευτήριο στο οποίο αυτή έλαβε χώρα
 τερματισμού της μαζί με το πρωτότυπο του συμπληρωθέντος εντύπου, σύμφωνα με
 ζωής. τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 και την υπογραφείσα από τον

ανιάτως πάσχοντα επισυνημμένη δήλωση και ακολούθως αντίγραφο αυτών μαζί με τα στοιχεία της ημέρας και ώρας, κατά την οποία έλαβε χώρα η οικεία πράξη, κοινοποιείται στην Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής προς ενημέρωση, το αργότερο εντός επτά (7) ημερών από τη συντέλεση της οικείας πράξης και την επέλευση του θανάτου:

Νοείται ότι, σε περίπτωση κατά την οποία η πράξη του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής διενεργείται κατ' οίκον εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, οι πιο πάνω διατάξεις, με ευθύνη του θεράποντος ιατρού και/ή του εντεταλμένου ιατρού:

Νοείται περαιτέρω ότι, η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής σε κάθε περίπτωση διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει από το οικείο νοσηλευτήριο ή τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό στην περίπτωση των κατ' οίκον παρεχόμενων υπηρεσιών ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, οποιεσδήποτε περαιτέρω λεπτομέρειες, στοιχεία και/ή διευκρινίσεις κρίνει σκόπιμο για σκοπούς αξιολόγησης συγκεκριμένης περίπτωσης θανάτου, ο οποίος επήλθε ως αποτέλεσμα ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής.

(2) Τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (1), η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής τηρεί μητρώο, στο οποίο καταχωρίζονται όλες οι συντελεσθείσες πράξεις ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού

της ζωής, τα στοιχεία εκάστου ανιάτως πάσχοντος ο οποίος έλαβε τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, τα στοιχεία των οικείων ιατρών, των οικείων δημόσιων ή ιδιωτικών νοσηλευτηρίων, όπως και των παρασταθέντων σε κάθε περίπτωση μαρτύρων και επιφυλασσομένων των διατάξεων του περί της Προστασίας των Φυσικών Προσώπων Έναντι της Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και της Ελεύθερης Κυκλοφορίας των Δεδομένων αυτών Νόμου υποβάλλει ταυτόχρονα στον Υπουργό και στη Βουλή των Αντιπροσώπων ετήσια έκθεση αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

Διάρκεια ισχύος της εγγράφως καταρτισθείσας δήλωσης βουλήσεως.	12. Τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 5, η ισχύς της καταρτιζόμενης εγγράφως δήλωσης βουλήσεως αρχίζει με την υπογραφή από τον ανιάτως πάσχοντα της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου δήλωσης και δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της:
--	--

Νοείται ότι, σε περίπτωση, κατά την οποία στη λήξη της ισχύος της καταρτισθείσας δήλωσης βουλήσεως ο ανιάτως πάσχων δεν έλαβε για οποιονδήποτε λόγο τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, συνεχίζει όμως να έχει τη βούληση να λάβει τέτοιες υπηρεσίες, η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου διαδικασία αρχίζει εκ νέου:

Νοείται έτι περαιτέρω ότι, η προβλεπόμενη διαδικασία ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής αρχίζει εκ νέου και στην περίπτωση, κατά την οποία ο ανιάτως πάσχων ανακάλεσε ρητά την απόφασή του σε οποιονδήποτε χρόνο, ύστερα από την υπό του ιδίου υπογραφή της οικείας έγγραφης δήλωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5(στ).

Ποινικά
αδικήματα.

13.-(1) Όποιος υποκινεί καθ' οιονδήποτε τρόπο ανιάτως πάσχοντα να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής είναι ένοχος αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης του, υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρις δύο (2) ετών ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες ευρώ (€10.000) ή και στις δύο αυτές ποινές.

(2) Οποιοδήποτε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, διαφημίζει καθ' οιονδήποτε τρόπο παρεχόμενες υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής είναι ένοχο αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης του, υπόκειται σε ποινή φυλάκισης δύο (2) ετών ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες ευρώ (€10.000) ή και στις δύο αυτές ποινές:

Νοείται ότι, δεν συνιστά διαφήμιση, κατά την έννοια των διατάξεων του παρόντος άρθρου, η δημοσίευση από οποιονδήποτε ιατρό, επαγγελματία υγείας, ακαδημαϊκό ή άλλο επιστήμονα οποιουδήποτε άρθρου ή άλλης επιστημονικής εργασίας με αντικείμενο τον ιατρικώς υποβοηθούμενο τερματισμό,

στο πλαίσιο επιστημονικής έρευνας ενημέρωσης του κοινού ή άλλης συναφούς ακαδημαϊκής εργασίας ή δραστηριότητας.

(3) Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 4 ως προς τους προβλεπόμενους από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου όρους και προϋποθέσεις επιτέλεσης προβλεπόμενης πράξης ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, θεραπόντων ιατρών και/ή εντεταλμένος ιατρός, ο οποίος στο πλαίσιο των καθηκόντων του αναλαμβάνει τη διενέργεια ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής και ο οποίος αμελεί και/ή παραλείπει να συμπληρώσει όλα απαραίκλιτως τα πεδία του προβλεπόμενου εντύπου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5, είναι ένοχος αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι ενός (1) έτους ή σε χρηματική ποινή μέχρι πέντε χιλιάδων ευρώ (€5.000) ή και στις δύο αυτές ποινές:

Νοείται ότι, ουδεμία διάταξη στον παρόντα Νόμο παρεμποδίζει καθ' οιονδήποτε τρόπο την έναρξη και/ή τη συνέχιση ποινικής δίωξης οποιουδήποτε επαγγελματία υγείας, άλλου ή του θεραπόντος ιατρού και/ή του εντεταλμένου ιατρού, οι οποίοι ενεργούν δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Νόμου, στην περίπτωση κατά την οποία επαγγελματίας υγείας προέβη σε πράξη ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής χωρίς να πληρούνται οι προβλεπόμενοι από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου όροι και οι προϋποθέσεις ή υπάρχει υπόνοια ότι επαγγελματίας υγείας ενήργησε, κατά τρόπο που να

στοιχειοθετείται συμμετοχή σε αδίκημα, βάσει των διατάξεων του άρθρου 20 του Ποινικού Κώδικα.

Κανονισμοί.

14.-(1) Το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να εκδίδει Κανονισμούς για καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου και για τη ρύθμιση κάθε θέματος, το οποίο χρήζει ή είναι δεκτικό περαιτέρω καθορισμού.

(2) Κανονισμοί, οι οποίοι εκδίδονται δυνάμει του παρόντος Νόμου κατατίθενται στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς έγκριση.

Έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου.

15.-(1) Η ισχύς του παρόντος Νόμου αρχίζει με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ουχί αργότερον της 1^{ης} Ιουνίου 2024.

(2) Επιφυλασσομένων των διατάξεων του εδαφίου (1), στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου καθορίζεται ο ακριβής χρόνος κατάρτισης του προβλεπόμενου από τις διατάξεις του άρθρου 7 Μητρώου Εντεταλμένων Ιατρών, ο οποίος δεν δύναται να υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία, κατά την οποία τίθεται σε ισχύ ο παρών Νόμος.

10 Μαΐου 2023

Τ. Ιερωνυμίδου/ΓΧ
2pn

ΠΙΝΑΚΑΣ

Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΩΣ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΟΥ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΖΩΗΣ (ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ) ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΣ

[Αριθμός Νόμου ... (Ι) του 2023]

(Άρθρο 5*)

ΜΕΡΟΣ Α'

Όνομα (ασθενούς): (ΚΕΦΑΛΑΙΑ)	Επώνυμο (ΚΕΦΑΛΑΙΑ)
Φύλο:	Θήλυ/Άρρεν		
Ημερομηνία Γέννησης:	Ηλικία
Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας (ΑΔΤ):			
Διεύθυνση Κατοικίας:		
Επαρχία:		
Υπηκοότητα:		
Ασθένεια:		
Δικαιούχος Υπηρεσιών Φροντίδας Υγείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμου [Αρ. Νόμου 89(Ι) του 2001]:	ΝΑΙ/ΟΧΙ		
Παροχέας Υπηρεσιών Φροντίδας Υγείας (Επωνυμία): [Αρ. Νόμου 89(Ι) του 2001]		
Δημόσιο Νοσηλευτήριο (Τίτλος):		
Θεράπον ιατρός/εντεταλμένος ιατρός: (ΑΔΤ):		

Ημερομηνία:

Σφραγίδα:

* Συμπληρώνεται υπό του θεράποντος ιατρού και/ή του εντεταλμένου ιατρού στην παρουσία δύο (2) μαρτύρων.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΔΗΛΩΣΗ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ ΑΝΙΑΤΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΟΣ*

(Αριθμός Νόμου ... (Ι) του 2023)

[Άρθρα 4(ε) και 5]

1. Εγώ, ο/η, (ΑΔΤ), διά της παρούσης δηλώνω ότι επιθυμώ να λάβω τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί του Ιατρικώς Υποβοηθούμενου Τερματισμού της Ζωής (Οροι και Προϋποθέσεις) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου [Αρ. Νόμου ... (Ι) του 2023].
- Προς τούτο, δηλώνω ότι είμαι πλήρως ενήμερος για τις συνέπειες της απόφασής μου και έχω ήδη εκφράσει δύο (2) φορές τη βούλησή μου, όπως έχω έναν ανώδυνο και αξιοπρεπή θάνατο, ενώπιον-
- α. του θεράποντος ιατρού μου, ονόματι (ΑΔΤ:)
- β. κα/ή του εντεταλμένου ιατρού, ονόματι (ΑΔΤ:)*
- (Να συμπληρωθεί στο σημείο όπου εφαρμόζεται και το λοιπό μέρος να διαγραφεί).
- στις και στις
2. Για σκοπούς ικανοποίησης της δήλωσής μου επιλέγω την προβλεπόμενη μέθοδο της-
- α. ενεργητικής ευθανασίας
- β. της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας.
- (Να διαγραφεί το αντίστοιχο).
3. **Η ημερομηνία και η ώρα παροχής των εν λόγω υπηρεσιών θα αποφασισθεί από κοινού μεταξύ εμού και του θεράποντος ιατρού/εντεταλμένου ιατρού (να διαγραφεί το αντίστοιχο σημείο) και θα καταγραφεί ως ακολούθως:**
- «Έχει συμφωνηθεί μεταξύ εμού και του θεράποντος ιατρού/εντεταλμένου ιατρού (να διαγραφεί το αντίστοιχο σημείο) ότι κατά ή περί την θα λάβω τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής διά της μεθόδου της ενεργητικής ευθανασίας.»**
4. Σε περίπτωση, κατά την οποία ύστερα από τη συμπλήρωση της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του άρθρου 4(ε) του παρόντος Νόμου δήλωσης, βάσει ιατρικής γνωμάτευσης έχω περιέλθει σε μη ανατρέψιμο κόμα, επιθυμώ η διαδικασία του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής διά της μεθόδου της ενεργητικής ευθανασίας, να συνεχισθεί και ολοκληρωθεί χωρίς οποιοδήποτε κώλυμα, κατά την απόλυτη βούλησή μου, όπως ρητά και άνευ οποιασδήποτε επιφυλάξεως εκφράζεται διά της παρούσης.

* Να συμπληρωθεί από τον ασθενή στην παρουσία δύο μαρτύρων.

.....
Ονοματεπώνυμο (Ολογράφως)
(ασθενούς)
.....
(Υπογραφή)

1.
Ονοματεπώνυμο (Ολογράφως) (Υπογραφή)
Μάρτυρας
.....
(ΑΔΤ)

2.
Ονοματεπώνυμο (Ολογράφως) (Υπογραφή)
Μάρτυρας
.....
(ΑΔΤ)

Ημερομηνία:

Σφραγίδα:

ΜΕΡΟ Γ*

[Αριθμός Νόμου(Ι) του 2023]

[Άρθρο 5(β)]

1. Εγώ ο/η θεράπων
ιατρός/εντεταλμένος ιατρός του/της ασθενούς και ανιάτως πάσχοντος/πάσχουσας, ονόματι
..... (ΑΔΤ), ο/η οποίος/α επιθυμεί να λάβει τις
υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, **δηλώνω ότι έχω προβεί σε κλινική
εξέταση του/της εν λόγω ασθενούς, στις και έχω διαπιστώσει ότι πάσχει από
την ανίατη ασθένεια του (να
δηλωθεί το είδος της ασθένειας), η οποία του/της επιφέρει έντονο πόνο και αφόρητη, σωματική ή
ψυχική ταλαιπωρία ή αμφότερες και για τον λόγο αυτό δηλώνει ότι επιθυμεί να έχει έναν ανώδυνο
και αξιοπρεπή θάνατο.**
2. Από την ως άνω κλινική εξέταση έχω διαπιστώσει ότι **το προσδόκιμο ζωής του/της εν λόγω
ασθενούς δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες.**

.....
Θεράπων Ιατρός.....
Εντεταλμένος Ιατρός.....
(Υπογραφή).....
(Υπογραφή)1.
Μάρτυρας.....
(Υπογραφή).....
(ΑΔΤ)2.
Μάρτυρας.....
(Υπογραφή).....
(ΑΔΤ)

Ημερομηνία:

Σφραγίδα:

* - Να συμπληρωθεί από τον θεράποντα ιατρό και/ή τον εντεταλμένο ιατρό, αναλόγως της περιπτώσεως.
- Να διαγράφεται το μέρος, το οποίο δεν εφαρμόζεται.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

[Αριθμός Νόμου ...(Ι) του 2023]

[Άρθρο 5(γ)]

1. Εγώ ο/η θεράπων ιατρός/εντεταλμένος ιατρός (ΑΔΤ) του/της (ΑΔΤ) ανιάτως πάσχοντος/πάσχουσας, βεβαιώ ότι αυτός/αυτή εξετάστηκε από ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων, η οποία αποτελείται από τους κάτωθι:
- (ΑΔΤ) (Κλινική ψυχολόγος)
- (ΑΔΤ) (Κλινική ψυχολόγος)
- (ΑΔΤ) (Ψυχίατρος),
- οι οποίοι και απεφάνθησαν ότι ο/η εν λόγω ασθενής πάσχει/δεν πάσχει από ψυχιατρική νόσο ή άλλη διανοητική διαταραχή μη σχετιζόμενη με την ασθένεια από την οποία πάσχει και ότι έχει πλήρη διαύγεια να λαμβάνει αποφάσεις, κατά την απόλυτη κρίση και βούλησή του/της για θέματα που τον/την αφορούν, μεταξύ των οποίων, την απόφαση να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικός υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής.
- Προς τούτο, επισυνάπτεται η συνταχθείσα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5(γ) σχετική έκθεση.
2. Σε περίπτωση, κατά την οποία τα ευρήματα της αξιολόγησης της ψυχικής υγείας του/της ανιάτως πάσχοντος/πάσχουσας είναι διαφορετικά και αυτός/αυτή πάσχει από ψυχική νόσο ή άλλη διανοητική διαταραχή μη σχετιζόμενη με την ασθένεια από την οποία πάσχει, να δηλωθεί στο κάτω μέρος το εύρημα και το είδος της ψυχικής νόσου και/ή άλλης διανοητικής διαταραχής και να επισυναφθεί η σχετική έκθεση:
-
-
-
-
-
3. Βεβαιώ ότι, στην αξιολόγηση της ψυχικής υγείας του/της ανιάτως πάσχοντος/πάσχουσας δεν έλαβα μέρος ως θεράπων ιατρός/εντεταλμένος ιατρός.

Όνοματεπώνυμο (Ολογράφως)
Θεράπων ιατρός

.....
Υπογραφή

Όνοματεπώνυμο (Ολογράφως)
Εντεταλμένος ιατρός

.....
Υπογραφή

Ημερομηνία:

Σφραγίδα:

Μέρος Ε΄

[Αριθμός Νόμου ...(Ι) του 2023]

[Άρθρα 5(δ) και 5(ε)]*

1. Εγώ ο/η ανιάτως πάσχων/πάσχουσα (ΑΔΤ), έχω ενημερωθεί από τον θεράποντα ιατρό/εντεταλμένο ιατρό αναφορικά με όλες τις παρεχόμενες για την περίπτωσή μου υπηρεσίες στήριξης και φροντίδας (ψυχολογική, ανακουφιστική, κοινωνική, κατ' οίκον υποστηρικτική κ.ά) και **παρά ταύτα, εξακολουθώ να έχω τη βούληση να λάβω τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής.**
2. Εγώ ο/η ανιάτως πάσχων/πάσχουσα, στην παρουσία του θεράποντος ιατρού/εντεταλμένου ιατρού, ονόματι και στην παρουσία ως μαρτύρων των-
- α.
[Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας (ΑΔΤ)]
- β.
[Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας (ΑΔΤ)]
- οι οποίοι ενεργούν, ελεύθερα και αβίαστα, δηλώνω ότι γνωρίζω ότι το συμπληρωθέν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4(ε) του περί Ιατρικώς Υποβοηθούμενου Τερματισμού της Ζωής (Όροι και Προϋποθέσεις) και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου [Αριθμός Νόμου ...(Ι) του 2023] έντυπο, στο οποίο επισυνάπτεται η παρούσα δήλωση, η οποία είναι αναγκαία για σκοπούς παροχής υπηρεσιών ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής προς το πρόσωπό μου, **δύναται οποτεδήποτε και κατά την απόλυτη κρίση και βούλησή μου, άνευ οποιωνδήποτε όρων και περιορισμών και/ή αιτιολογίας, να ανακληθεί.**

ΑΣΘΕΝΗΣ: ΟΝΟΜΑ:
ΕΠΙΘΕΤΟ (ΟΛΟΓΡΑΦΩΣ):
(Υπογραφή)

Μάρτυρες: α. ΟΝΟΜΑ:
ΕΠΙΘΕΤΟ (ΟΛΟΓΡΑΦΩΣ):
(ΑΔΤ):
(Υπογραφή)

β. ΟΝΟΜΑ:
ΕΠΙΘΕΤΟ (ΟΛΟΓΡΑΦΩΣ):
(ΑΔΤ):
(Υπογραφή)

Ημερομηνία:

Σφραγίδα:

* Να συμπληρωθεί το μέρος, το οποίο εφαρμόζεται.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'

[Αριθμός Νόμου ...(Ι) του 2023]

[Άρθρα 4(ζ) και 5(ι)]

1. Εγώ ο/η (ΑΔΤ)*, θεράπων
ιατρός/εντεταλμένος ιατρός του/της
ανιάτως πάσχοντος/πάσχουσας (ΑΔΤ), έχω προβεί σε ενημέρωση του/της συζύγου
αυτού/αυτής, σχετικά με τη δήλωση βουλήσεως αυτού/αυτής να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικώς
υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής, σε ημερομηνία η οποία θα αποφασισθεί σε συνεννόηση με
τον/την ίδιο/ίδια.

(Στοιχεία του/της συζύγου): Ονοματεπώνυμο: (Ολογράφως)

Υπογραφή: (ΑΔΤ):

2. Εγώ ο/η (ΑΔΤ) θεράπων
ιατρός/εντεταλμένος ιατρός του/της (ΑΔΤ) ανιάτως
πάσχοντος/πάσχουσας, έχω προβεί σε ενημέρωση του/της
(ονοματεπώνυμο)..... συγγενούς αυτού/αυτής
(Να δηλωθεί το είδος της συγγένειας) κατά την .../.../20...., σχετικά με τη
δήλωση βουλήσεως αυτού/αυτής να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της
ζωής.

Στοιχεία συγγενών:

- Μέχρι α' βαθμού συγγενείας (κατ' ευθείαν)

Ονοματεπώνυμο: (Ολογράφως)

Υπογραφή: (ΑΔΤ)

- Μέχρι β' βαθμού συγγενείας (εκ πλαγίου)

Ονοματεπώνυμο: (Ολογράφως)

Υπογραφή: (ΑΔΤ)

3. α. Εγώ ο/η (ΑΔΤ.....) θεράπων
ιατρός/εντεταλμένος ιατρός, έχω προβεί βάσει των διατάξεων των οικείων άρθρων σε όλες τις
ενδεδειγμένες ενέργειες προς ενημέρωση των προβλεπόμενων προσώπων (σύζυγο, συγγενή α'
βαθμού, συγγενή β' βαθμού) και αφ' ης τούτο δεν κατέστη δυνατό, καθ' υπόδειξιν του ιδίου
του/της ανιάτως πάσχοντος/πάσχουσας προέβηκα σε ενημέρωση του πλησιέστερου προς
αυτόν/αυτήν γνωστού προσώπου, ήτοι του/της
..... (ΑΔΤ)

β. Ονοματεπώνυμο: (Ολογράφως)

Υπογραφή: (ΑΔΤ:)

* Να διαγράφονται τα αντίστοιχα σημεία όπου δεν εφαρμόζονται.

Ημερομηνία:

Σφραγίδα:

4. Εγώ ο/η (ΑΔΤ) θεράπων
 ιατρός/εντεταλμένος ιατρός, αφού εξάντλησα όλα τα προβλεπόμενα στάδια προς ενημέρωση των
 προβλεπόμενων προσώπων αναφορικά με τη δήλωση βουλήσεως του/της
 ανιάτως πάσχοντος/πάσχουσας να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικής υποβοηθούμενου τερματισμού της
 ζωής, δηλώνω ότι δεν κατέστη δυνατή η εξεύρεση τοιούτου προσώπου.

.....
 Ονοματεπώνυμο (Ολογράφως)
 (ασθενούς)

.....
 (Υπογραφή)

.....
 Ονοματεπώνυμο (Ολογράφως)
 Θεράπων ιατρός

.....
 (Υπογραφή)

.....
 Ονοματεπώνυμο (Ολογράφως)
 Εντεταλμένος ιατρός

.....
 (Υπογραφή)

Ημερομηνία:

Σφραγίδα:

ΜΕΡΟΣ Ζ'

[Αριθμός Νόμου ...(I) του 2023]

[Άρθρα 4(στ) και 5(ε)]

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Εγώ ο/η (ΑΔΤ), θεράπων
 ιατρός/εντεταλμένος ιατρός του ανιάτως πάσχοντος/πάσχουσας, ονόματι.....
 (ΑΔΤ), κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της επιφύλαξης του άρθρου 4(στ) του περί του Ιατρικός
 Υποβοηθούμενου Τερματισμού της Ζωής (Όροι και Προϋποθέσεις) Νόμου, βεβαιώ ότι ο/η εν λόγω
 ανιάτως πάσχων/πάσχουσα εξέφρασε τη βούληση να λάβει τις υπηρεσίες ιατρικός υποβοηθούμενου
 τερματισμού της ζωής **διά της μεθόδου της ιατρικός υποβοηθούμενης αυτοκτονίας και προς τούτο ότι
 είναι απολύτως ικανός/ικανή να προβεί σε αυτοχειρισμό.**

.....
 Ονοματεπώνυμο (Ολογράφως)

Θεράπων Ιατρός

.....
 Υπογραφή.....
 Ονοματεπώνυμο (Ολογράφως)

Εντεταλμένος Ιατρός

.....
 Υπογραφή

Ημερομηνία:

Σφραγίδα:

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Σκοπός της παρούσας πρότασης νόμου είναι η θέσπιση νομοθεσίας για τη ρύθμιση του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής ασθενών, οι οποίοι πάσχουν από ανίατη ασθένεια, ευρίσκονται σε μη αναστρέψιμο στάδιο και επιθυμούν να τερματίσουν τη ζωή τους, έχοντας έναν ανώδυνο και αξιοπρεπή θάνατο.

Με την παρούσα πρόταση νόμου, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις επιτέλεσης πράξεων ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής και της νομιμοποίησης ιατρών να προβαίνουν σε μία από τις δύο καθοριζόμενες στον υπό ψήφιση νόμο μεθόδους, ήτοι της ενεργητικής ευθανασίας και της ιατρικώς υποβοηθούμενης αυτοκτονίας αναφορικά με ασθενείς οι οποίοι ευρίσκονται σε μη αναστρέψιμο καταληκτικό στάδιο, υπόκεινται σε έντονο πόνο και αφόρητη ταλαιπωρία και εν πλήρη διανοία εκφράζουν έντονα και επίμονα την επιθυμία να τερματίσουν τη ζωή τους, διασφαλίζοντας ότι θα έχουν έναν ανώδυνο και αξιοπρεπή θάνατο.

Όπως είναι γνωστό, το ζήτημα του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής απασχολεί κατά τα τελευταία έτη τις σύγχρονες κοινωνίες, κάποιες δε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ήτοι το Βέλγιο, η Ισπανία, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο έχουν ήδη προχωρήσει σε νομιμοποίηση, υπό όρους και προϋποθέσεις, είτε της ενεργητικής ευθανασίας είτε της ιατρικά υποβοηθούμενης αυτοκτονίας είτε και των δύο μορφών, στη βάση της αρχής της αυτοδιάθεσης του προσώπου και του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή το οποίο εκπηγάζει από την αξιοπρέπεια του προσώπου, να έχει έναν ανώδυνο θάνατο, εφόσον έχει ιατρικά επιβεβαιωθεί ότι ως ασθενής και ανιάτως πάσχων ευρίσκεται σε καταληκτικό στάδιο με μικρό προσδόκιμο ζωής και υφίσταται έντονο πόνο και αφόρητη ταλαιπωρία, σωματική ή ψυχική ή και τις δύο.

Κατά τον ίδιο τρόπο, το ζήτημα του ιατρικώς υποβοηθούμενου τερματισμού της ζωής απασχολεί στην παρούσα φάση και την κυπριακή κοινωνία και ο δημόσιος διάλογος με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων ευρίσκεται ήδη σε εξέλιξη στη βάση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και της αξιοπρέπειας του ατόμου, δεδομένου ότι ο

ιατρικός υποβοηθούμενος τερματισμός της ζωής αφορά ασθενή σε μη αναστρέψιμη κατάσταση και σε καταληκτικό στάδιο, ο οποίος επιθυμεί και εκφράζει επίμονα την επιθυμία να τερματίσει τη ζωή του, ώστε να απαλλαγεί από τον έντονο πόνο και την αφόρητη ταλαιπωρία.

Στο πλαίσιο του εν λόγω διαλόγου*, σημαντική συνεισφορά αποτέλεσε η ανασκόπηση της περίπτωσης της Κολομβίας, μίας από τις πρώτες χώρες παγκοσμίως, στην οποία το Συνταγματικό Δικαστήριο επί προσφυγής, με αντικείμενο την αντισυνταγματικότητα άρθρου του Ποινικού Κώδικα της χώρας το οποίο απαγόρευε τον φόνο από οίκτο (*mercy killing*), κατέληξε σε ένα κρίσιμο και επίκαιρο σκεπτικό.

Στην απόφασή του, μεταξύ άλλων, το εν λόγω δικαστήριο είχε εξετάσει (1997) τη σχέση ανάμεσα στο δικαίωμα στη ζωή και το δικαίωμα στην ιδιωτική αυτονομία, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι το ζήτημα προσεγγίζεται από δύο οπτικές, ήτοι τη θρησκευτική και την κοσμική. Κατά την πρώτη οπτική, η ζωή δύναται να θεωρηθεί ως ιερή, ήτοι ως δώρο από τον Θεό, κατά συνέπεια υποκείμενο σε πλήρη προστασία μέχρις ότου επέλθει φυσιολογικά ο θάνατος και τούτο ανεξαρτήτως της ειδικής κατάστασης του επηρεαζομένου. Κατά τη δεύτερα οπτική, η ζωή δύναται να θεωρηθεί ως μία αξία υπέρτατης σημασίας αλλ' όχι ιερή υπό τη θρησκευτική έννοια, με αποτέλεσμα να δύναται να γίνει δεκτό ότι σε ακραίες συνθήκες δεν είναι επιθυμητό ή αξιοπρεπές να διατηρείται κάποιος στη ζωή απλώς και μόνο να ζει, σε τέτοια δε περίπτωση ένα πρόσωπο δύναται το ίδιο να λάβει απόφαση για τον εαυτό του, εκφράζοντας τη βούληση για επίσπευση του αναποφεύκτου, επώδυνου και επικείμενου θανάτου.

Υπό το φως της πιο πάνω εννοιολογικής προσέγγισης, το υπό αναφορά δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η χώρα ως κοσμικό κράτος θα έπρεπε να ακολουθήσει την κοσμική προσέγγιση και συναφώς προχώρησε στη θεμελίωση του σκεπτικού του, στη

* Ομιλία Δρ Αριστοτέλη Κωνσταντινίδη, Αναπληρωτή Καθηγητή Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, στο συνέδριο της Βουλής των Αντιπροσώπων, με θέμα «Ευθανασία: Εξέταση ηθικών και νομικών διαστάσεων», 14.1.2022.

βάση των αρχών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της αλληλεγγύης και της ιδιωτικής αυτονομίας.

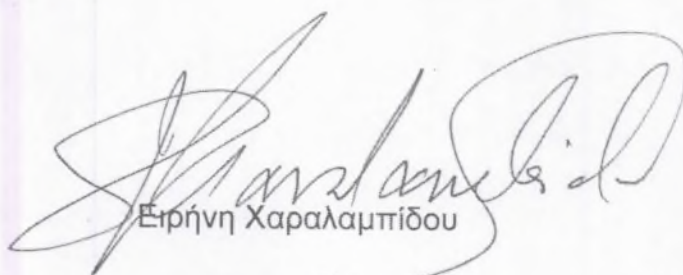
Συναφώς, το ίδιο πιο πάνω δικαστήριο τόνισε ότι, ενώ το κράτος προστατεύει την ανθρώπινη ζωή, την οποία το Σύνταγμα εγγυάται και προστατεύει ως αντικειμενική αξία, παρά ταύτα η συνταγματική προστασία της ζωής δεν παραμένει χωρίς περιορισμούς, καθότι το κράτος δεν μπορεί να εκπληρώνει την υποχρέωση προστασίας της ζωής, παραβλέποντας την αυτονομία και αξιοπρέπεια του ατόμου. Συνεπώς, κάθε ιατρική πράξη πρέπει να βασίζεται στη συγκατάθεση του ασθενούς κατόπιν ενημέρωσης, ο οποίος συνακόλουθα μπορεί να αρνείται συγκεκριμένες μορφές περίθαλψης που αντικειμενικά θα μπορούσε να παρέτειναν τη βιολογική του ύπαρξη, για τις οποίες όμως ο ίδιος μπορεί να θεωρεί ότι είναι ασύμβατες με τις βαθύτερες προσωπικές του πεποιθήσεις.

Κατά το δικαστήριο, η αλληλεπίδραση και ο συσχετισμός των εννοιών της αξιοπρέπειας, της αυτονομίας και της αλληλεγγύης προσδίδει επαρκές συνταγματικό έρεισμα για την ενεργό παρέμβαση τρίτων στη διαδικασία του θανάτου. Κατ' ακολουθίαν, στην περίπτωση φόνου από οίκο με τη συναίνεση του ατόμου, πάντοτε όσον αφορά ασθενή σε τελικό στάδιο (*terminally ill*), ο οποίος βιώνει έντονη ταλαιπωρία (*intense suffering*), η κρατική υποχρέωση προστασίας της ζωής «υποχωρεί» μπροστά στη συγκατάθεση του ασθενούς κατόπιν ενημέρωσης (*informed consent*), ο οποίος επιθυμεί να τερματίσει τη ζωή του με αξιοπρέπεια.

Εν προκειμένω, παρότι πρόκειται για έναν αναπόφευκτο και επικείμενο σε σύντομο χρονικό διάστημα θάνατο, η απόφαση του εν λόγω ασθενούς για τον τρόπο με τον οποίο θα τερματισθεί η ζωή του αποτελεί για τον ίδιο υψίστης σημασίας θέμα, καθώς αυτός δεν αποφασίζει ανάμεσα στον θάνατο και σε μία μακροχρόνια ζωή, αλλά ανάμεσα σε «συνθήκες θανάτου» τις οποίες ο ίδιος επιλέγει και «συνθήκες θανάτου» επίπονες και ενταγμένες στο πλαίσιο σύντομου χρονικού διαστήματος, τις οποίες όμως ο ίδιος θεωρεί αναξιοπρεπείς.

Για το εν λόγω δικαστήριο, το θεμελιώδες δικαίωμα στη ζωή με αξιοπρέπεια, συνεπάγεται και το δικαίωμα στον θάνατο με αξιοπρέπεια, καθώς η ακούσια καταδίκη ενός ατόμου στην επιμήκυνση της ύπαρξής του για σύντομο μόνο χρονικό διάστημα, υπό συνθήκες βαριάς ταλαιπωρίας, ανάγεται όχι μόνο σε σκληρή και απάνθρωπη μεταχείριση η οποία απαγορεύεται από το Σύνταγμα, αλλά και σε εκμηδένιση της αξιοπρέπειας και της αυτονομίας του ως υποκειμένου και σε απομείωσή του σε μέσο διατήρησης της ζωής ως αφηρημένης αξίας και ως απλού βιολογικού γεγονότος.

Εν προκειμένω, η πιο πάνω θεώρηση των πραγμάτων, αποτελεί το πλαίσιο και τη βάση αντίκρισης του κρίσιμου αυτού ζητήματος στην κυπριακή έννομη τάξη, του οποίου η ρύθμιση προτείνεται να γίνει με την παρούσα πρόταση νόμου πάντοτε υπό την οπτική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των επιλογών του ίδιου του ανιάτως πάσχοντος, ακριβώς ως έκφραση της προσωπικής αυτονομίας του ασθενούς και προστασίας του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής του ζωής, βάσει του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), αλλά και ως η χρυσή τομή μεταξύ της αξίας της ζωής και του αναγκαίου σεβασμού στην ιδιωτική αυτονομία του προσώπου, σε συγκεκριμένες αυστηρά καθοριζόμενες περιπτώσεις, υπό τους προβλεπόμενους όρους και προϋποθέσεις, κατά το παράδειγμα πλείστων ευρωπαϊκών χωρών.

Ειρήνη Χαραλαμπίδου

Βουλευτής

εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας